

Udskriftsdato: 12. maj 2021

KEN nr 9198 af 23/03/2021 (Gældende)

Ankestyrelsens principmeddelelse 6-21 om stedbarnsadoption - samlivskrav - anvendelse af surrogatmor

Ministerium: Social- og Ældreministeriet

Journalnummer: 20-23320

Ankestyrelsens principmeddelelse 6-21 om stedbarnsadoption - samlivskrav - anvendelse af surrogatmor

Principmeddelelsen fastslår:

En adoption må kun bevilges, når den kan antages at være bedst for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

Ved vurderingen af, om en stedbarnsadoption kan antages at være bedst for barnet, skal myndighederne lægge vægt på, om familien har opnået den fornødne stabilitet, før adoptionsbevillingen udstedes, så ønsket om adoption er en velovervejet beslutning baseret på erfaring fra flere års samliv som familie.

Myndighederne stiller derfor som udgangspunkt krav om, at adoptanten på ansøgningstidspunktet har levet sammen med sin partner og dennes barn i mindst 2½ år. Samlivskravet på 2½ år mellem ansøger, partneren og barnet, der ønskes adopteret, kan fraviges for eksempel i situationer, hvor der mellem ansøgeren og partneren eksisterer et stabilt familieliv, inden barnet fødes.

Ved vurderingen af, om der er tale om et stabilt familieliv, indgår blandt andet længden af ansøgers og partnerens forhold og samliv, om parret allerede har fællesbørn, om barnet er planlagt.

Det er afgørende for, om det tidsmæssige krav til samlivet kan fraviges, er, om der er afsluttet en faderskabssag, uden at der er fastslået et faderskab, og om den anvendte sæddonor eller surrogatmor, som har hjulpet ansøger og dennes partner med at få det planlagte barn, kan inddrages i adoptionssagen. Hensynet er at sikre, at sæddonor/surrogatmor, der mister det juridiske bånd til barnet, der ønskes adopteret, høres og vejledes om adoptionens retsvirkninger.

Vi har behandlet en række sager principielt for at afklare, hvornår en adoption antages at være til barnets bedste, selvom ansøger og barn endnu ikke har boet sammen i 2½ år.

I sagerne var det afgørende, for at samlivskravet kunne fraviges, at der enten var afsluttet en faderskabssag, uden at der var fastslået et faderskab, eller at en eventuel retlig forælder kunne inddrages i adoptionssagen. På den måde sikredes det, at forælderen, der mistede det juridiske bånd til barnet, kunne høres og vejledes om adoptionens retsvirkninger.

Forælderen, der mister det juridiske bånd til barnet, har samme rettigheder som enhver anden forælder, indtil adoptionen er gennemført.

I sag nr. 1 havde ansøgeren og dennes partner boet sammen i 15 år. De havde i forvejen et fællesbarn på 6 år. Den biologiske mor til barnet, der var søgt adoption af, var søster til ansøgeren. Den biologiske mor havde fungeret som surrogatmor for barnet. Hun havde ikke modtaget betaling for surrogatforholdet, og hun kunne inddrages i adoptionssagen.

I sag nr. 2, havde et par boet sammen i 10 år, og havde i forvejen to fællesbørn på henholdsvis 7 og 10 år. Den biologiske far havde fungeret som kendt donor. Han var efter det oplyste indstillet på ikke at have en forælderrolle i forhold til barnet, der blev søgt om adoption af. Det var muligt at inddrage ham i adoptionssagen.

I de to sager vurderede Ankestyrelsen, at der i familierne var tale om stabile familieliv, der kunne begrunde en nedsættelse af samlivskravet. Statsforvaltningen skulle undersøge, om de øvrige betingelser for stedbarnsadoption var opfyldt, herunder indhente en erklæring fra den forælder, der ville miste det juridiske bånd til barnet.

I sag nr. 3 havde parret været samlevende i mindre end 3 år. De havde ingen fællesbørn, og biologisk far var en anonym sæddonor.

Ankestyrelsen vurderede, at der i familien ikke var den fornødne stabilitet, der kunne begrunde en ændring af barnets familieretlige status. Samlivskravet kunne derfor ikke fraviges.

Det var ikke en særlig omstændighed og havde i øvrigt ikke betydning for vurderingen, at ansøgeren var barnets genetiske mor (hun havde fungeret som ægdonor for sin partner).

Ankestyrelsen kom således frem til, at der ikke var tale om et stabilt familieliv.

I sag nr. 4 var der tale om et par, hvor ansøger gerne ville adoptere sin partners barn på 1 år. Ansøger var gift med barnets far, og de havde haft fælles adresse i 16 år. De havde anvendt en surrogatmor, som var en nær veninde gennem mange år, og som ikke havde modtaget betaling for surrogatforholdet. Parret havde ingen fællesbørn.

Ankestyrelsen vurderede, at der var tale om et stabilt familieliv, der kunne begrunde en fravigelse af samlivskravet. Familieretshuset skulle undersøge, om de øvrige betingelser for stedbarnsadoption var opfyldt.

Baggrund for at offentliggøre denne principmeddelelse:

Ankestyrelsen har behandlet et principielt spørgsmål om, hvorvidt samlivskravet på 2½ år kan fraviges, når et par ikke har andre fællesbørn.

Derudover indeholder principmeddelelsen den tidligere principmeddelelse nr. 79-17. Den praksis, som er slået fast deri, gælder således fortsat på tidspunktet for offentliggørelsen af denne principmeddelelse.

Principmeddelelsen giver således et samlet billede af, hvilke særlige omstændigheder der kan begrunde en fravigelse af udgangspunktet om 2½ års samliv.

Gældende regler

Love og bekendtgørelser

Lov om adoption (adoptionsloven) senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 775 af 7. august 2019

- § 2, om vurdering af barnets bedste
- § 13, om erklæring fra forældre uden del i forældremyndigheden.

Praksis

Principmeddelelsen er en sammenskrivning af følgende tidligere principmeddelelse, som herefter ikke længere gælder (historisk). Praksis er indarbejdet i denne meddelelse:

Principmeddelelse 79-17

Ved vurderingen af, om der er tale om et stabilt familieliv, indgår længden af ansøgerens og partnerens forhold og samliv, og om de allerede har fællesbørn. Det er afgørende for, at samlivskravet kan fraviges, at der enten er afsluttet en faderskabssag, uden at der er fastslået et faderskab, eller at en eventuel retlig forælder kan inddrages i adoptionssagen. På den måde sikres det, at forælderen, der mister det juridiske bånd til barnet, der ønskes adopteret, høres og vejledes om adoptionens retsvirkninger.

Vejledninger

Vi har også anvendt vejledning om adoption nr. 9401 af 26. juni 2020.

- Pkt. 4.2. om vurdering af om adoptionen er til barnets bedste
- Pkt. 4.2.1. om samlivskravet

Biologisk mor (BM) har den 14. maj 2020 klaget over Familieretshusets afgørelse om, at du ikke kan stedbarnsadoptere barn (B). Afgørelsen blev truffet den 7. maj 2020. Du har den 26. maj 2020 oplyst, at du fortsat ønsker at adoptere B.

Resultatet er:

- Samlivskravet på 2 ½ år kan fraviges i din sag.

Det betyder, at vi ændrer Familieretshusets afgørelse.

Familieretshuset skal derfor behandle din sag igen. Familieretshuset skal vurdere, om de øvrige betingelser for at bevilge stedbarnsadoption er opfyldte. Familieretshuset kontakter dig.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at der i sagen er særlige omstændigheder, der gør, at adoptionen kan være bedst for B, selvom du endnu ikke har boet sammen med hende i 2½ år, og selvom du og biologisk far (BF) ikke har andre fællesbørn.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at du og Bs biologiske far, x, har boet sammen i 15 år. B har boet sammen med jer siden 12. juni 2019, dvs. fra da B var 2 dage gammel.

I har dermed allerede på nuværende tidspunkt et stabilt samliv at etablere stedbarnsadoptionen på baggrund af.

Vi lægger også vægt på, at Bs mor er afklaret med både det planlagte forløb og sin rolle.

Det er oplyst, at BM ikke har modtaget nogen form for vederlag i forbindelse med, at hun har været surrogatmor, og i forbindelse med selve adoptionen. Dette understøttes af din og Xs relation til BM.

Oplysningerne fremgår særligt af oplysninger i CPR samt breve fra henholdsvis BM og dig.

Om reglerne

En adoption må kun bevilges, når den kan antages at være bedst for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

Ved vurderingen af, om adoptionen kan antages at være bedst for barnet, lægges der vægt på, om familien har opnået den fornødne stabilitet, før adoptionsbevillingen udstedes, således at ønsket om adoption er en velovervejede beslutning baseret på erfaring fra flere års samliv som familie.

Der stilles derfor som udgangspunkt krav om, at adoptanten på ansøgningstidspunktet har levet sammen med ægtefællen og barnet i mindst 2½ år.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan kravet til samlivets længde fraviges efter en konkret vurdering.

Ifølge vejledningen kan kravet til længden af samlivet mellem ansøgeren og barnet fraviges efter en konkret vurdering ved stedbarnsadoption af helt små børn i situationer, hvor et par sammen har planlagt at få et barn ved assisteret reproduktion. En fravigelse af kravet vil normalt kræve, at der mellem ansøgeren og barnets biologiske forældre eksisterer et stabilt familieliv.

Ankestyrelsens praksis vedrørende samlivskravet er præciseret i TFA (Tidsskrift for Familie- og Arveret). Efter denne præcisering kunne kravet til længden af samlivet mellem ansøgeren og barnet efter en konkret vurdering fraviges ved stedbarnsadoption af helt små børn i situationer, hvor et kvindeligt par sammen har planlagt at få et barn ved assisteret reproduktion. En fravigelse af kravet krævede, at der mellem ansøgeren og barnets mor eksisterede et stabilt familieliv. Det havde betydning i disse sager, at en eventuel faderskabssag var afsluttet, uden at der var fastslået et faderskab (Vejledning om adoption, pkt. 4.2.1.). Derudover lagde Ankestyrelsen i afgørelserne vægt på, at der allerede var fællesbørn mellem ansøger og mor.

Mødebehandling

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet. Der er enighed om afgørelsen.

Du kan læse mere om, hvordan Ankestyrelsen behandler sager på møde på www.ast.dk

Bemærkninger til klagen

BM oplyser blandt andet, at det er diskrimination af homoseksuelle mænd, at de ikke har samme rettigheder som kvinder.

Til dette kan vi oplyse, at reglerne for stedbarnsadoption er ens for både homoseksuelle og heteroseksuelle par.

BM oplyser også, at hun er Bs biologiske mor, men at hun ikke har mor-følelser for hende, og at hun er helt afklaret med, at du skal adoptere B.

Vi henviser til begrundelsen for afgørelsen.

De konkrete afgørelser, der dannede grundlag for den tidligere principmeddelelse

Sag nr. 1, tidligere principmeddelelse 79-17, j.nr. 2016-1830-53047

Følgende lov blev anvendt, da principafgørelsen blev truffet:

Lov om adoption, adoptionsloven, senest bekendtgjort i lovebekendtgørelse nr. 1821 af 23. december 2015

- § 2, om barnets bedste
- § 13, om erklæring fra forældre uden del i forældremyndigheden.

Afgørelse

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at der i sagen er tale om særlige omstændigheder, der gør, at adoptionen kan være bedst for B, selvom du endnu ikke har boet sammen med hende i 2½ år.

Vi vurderer også, at BM skal inddrages i Statsforvaltningens behandling af sagen.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at du og Bs far har været sammen siden 1999, og at I har boet sammen og været gift siden 2006.

Vi lægger også vægt på, at I har et fællesbarn, som I ønsker at sikre Bs retlige søskenderelation til så tidligt som muligt.

I har dermed allerede et stabilt samliv at etablere stedbarnsadoptionen på baggrund af.

Derudover lægger vi vægt på, at BM, Bs registrerede mor og din søster, efter det oplyste ikke har modtaget vederlag for surrogatmoderskabet. Vi lægger desuden vægt på, at BM, efter dine oplysninger, ikke ønsker at være retlig eller social forælder til B.

Disse oplysninger kan efterprøves ved at inddrage BM i sagen, således at hun kan høres og vejledes om adoptionens retsvirkninger.

Oplysningerne fremgår særligt af oplysninger i CPR og klagen.

Sag nr. 2, tidligere principmeddelelse 79-17, j.nr. 2017-1830-15481

Følgende lov blev anvendt, da principafgørelsen blev truffet:

Lov om adoption, adoptionsloven, senest bekendtgjort i lovebekendtgørelse nr. 1821 af 23. december 2015

- § 2, om barnets bedste
- § 13, om erklæring fra forældre uden del i forældremyndigheden.

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at der i sagen er tale om særlige omstændigheder, der gør, at adoptionen kan være bedst for B, selvom du endnu ikke har boet sammen med hende i 2½ år.

Vi vurderer også, at BF skal inddrages i Statsforvaltningens behandling af sagen.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at du og Bs biologiske mor har været registrerede partnere i 11 år.

Vi lægger også vægt på, at du og Bs biologiske mor allerede har to fællesbørn, som I ønsker at sikre Bs retlige søskenderelation til så tidligt som muligt.

I har dermed allerede et stabilt samliv at etablere stedbarnsadoptionen på baggrund af.

Derudover lægger vi vægt på, at I, efter det oplyste, inden Bs biologiske mor blev insemineret, aftalte med BF, at han skulle fungere som donor til jeres barn, og at han ikke skulle være retlig eller social forælder til B.

Vi lægger også vægt på, at BF nu kan inddrages i sagen, således at han kan høres og vejledes om adoptionens retsvirkninger i forbindelse med adoptionssagen.

Oplysningerne fremgår særligt af oplysninger i CPR og klagen.

Sag nr. 3, tidligere principafgørelse 79-17, j.nr. 2017-1830-15257

Følgende lov blev anvendt, da principafgørelsen blev truffet:

Lov om adoption, adoptionsloven, senest bekendtgjort i lovebekendtgørelse nr. 1821 af 23. december 2015

- § 2, om barnets bedste
- § 13, om erklæring fra forældre uden del i forældremyndigheden.

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at adoptionen ikke vil være til Bs bedste, da du endnu ikke har boet sammen med ham i 2½ år.

Vi vurderer også, at der ikke er særlige omstændigheder, der kan føre til et andet resultat.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at du kun har boet sammen med B i 6 måneder (siden hans fødsel, den xx. xx xxxx).

Vi lægger også vægt på, at du og Bs mor, BM, blev gift den xx. september 2016 og har været samlevende siden november 2014. Jeres samliv har således været i under 3 år.

Vi lægger derudover vægt på, at du og BM ikke har fællesbørn, som I ønsker at ligestille B med.

Det er derfor vores vurdering, at I på nuværende tidspunkt ikke har haft et længerevarende stabilt familieliv.

Vi er opmærksomme på, at I har oplyst, at du er Bs genetiske mor, og at I har planlagt at få ham sammen ved assisteret reproduktion.

Det ændrer ikke ved resultatet. Det er ikke en særlig omstændighed efter adoptionsloven, at ansøger er genetisk mor til barnet, der ønskes adopteret. Efter dansk lovgivning er den kvinde, der føder et barn, barnets mor. En ægdonor har ikke rettigheder som forælder over det barn, der bliver til med hendes æg.

At I har planlagt at få B sammen ved assisteret reproduktion kan heller ikke føre til et andet resultat. Vi lægger i den forbindelse vægt på, at I har boet sammen i under tre år. Det er vores vurdering, at der derfor ikke er tale om et tilstrækkeligt stabilt familieliv, som en stedbarnsadoption efter praksis kan bevilges på baggrund af.

Oplysningerne fremgår særligt af CPR.

Vi lægger til grund, at du er Bs genetiske mor.